

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 29.

Fylke:

Før-Trøndelag

Tilleggsspørsmål nr.

Herad:

Brekken.

Emne: Julenissen

Bygdelag:

Oppskr. av: Lars Værseth,

Gard:

(adresse):

Hitterdal

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Julenissen.

1. Den „aktive“ julenissen har ikke vært kjent så lenge her. Det første kjennskapet har en fra julehefter til barneblad og julekort. Attåt kunne utreise fra distriktet her fortelle om skikken når de besøkte heimstedet igjen især i jula. Første gangen han viste seg, var på en juletreffest 1916. Det var ei lærerinne utabygds fra som kledte seg ut som julenisse. Teenere ble skikken mer alminnelig på juletreffestene, og nå for tida er han en sjølskreven gjest på slike fester. Det hender også to nisser - nissefar og nissemor - er i følge.

2. Det er skikk å ha julekort og gaver i hæng ved foten av juletreet. Til vanlig har ikke

2.

julenissen noe med utdelingen av disse. Derimot kommer han med godter (epler, appelsiner, nøtter o. l.) og deler ut til barna.

Etterpå kan han bli med dem og leike f. eks. være tomtegubbe. Noen godtgjørelse for sitt strev får nissen til vanlig ikke. Han forsvinner igjen om ei stund — for, som han ofte sier, å gjeste andre barn.

3. Hvem som er julenisse, skal helst holdes hemmelig, men eldre barn vil som regel ganske snart komme etter hvem som opptrer. Helst er det en voksen som er nisse, men det kan hende barn i konfirmasjonsalderen tar rollen. Styrrelsen på nissen vil såleis variere.

4. Det vanlige utstyret er topp-hue med svart topp og rødt brem. Tjeldnere helbräu topp-hue. Har herren knebukse, kommer han i den, hvis ikke, har han ei vanlig stor og sid mannfolkebukse. Det hender ofte han opptrer i ytterfrakk. Nissemos har vid brøye og sidt skjørt og er i likhet med nissefar gjort mest utjennelig ved hjelp av maske.

5. Gammelt laget man masker

3.
Sjøl, men nå blir de kjøpt fra
de mange julebøkskillingene på
butikkene.

6 og 7. Så går julebøkk er ikke
skinn her.

8. Barna i distriktet her har
inga tre eller noen forestil-
ling om den "ekte" nissen
eller luften. Beretninger om
slike høver ei fjern forbud til,
og de blir heller ikke foredratt
for barna nå, etter det en veit.

9. Skikken med så "finne" jule-
gaver utafør døra, kjenner en
ikke.

Hitterdal 29. januar 1951.

Lars Valseth,
Hitterdal.

5463

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING